

1981

საქართველოს
განათლების
მინისტრის
გამოცემის
სამსახური

ნაგადუღი

საშენებლო ჟურნალი
მცირეფორმანაგადუღის

საპრესო № 15. 1916 წ.

მეცნიერება

წელიწადი მე-XII.

№ 15

აპრილი, 1916 წ.

სწორედ ამ დროს... მგელმა გადაუღო ის!..

შინაარსი:

- I—სწორედ ამ დროს... მგელმა გადაყლაპა ის!..—სურათი 1
- II—ვინ იცის,—ლექსი მიმქრალისა 3
- III—ბედურას სიხარული,—სონია ხაგოშიასი 4
- IV—ტოროლა და ბავშვი,—ლექსი შიო მღვიმელისა 14
- V—ჩიტი და ბაღლი,—ბაჩანასი 17
- VI—სათითე და მაკრატელი,—ზლაპარი, თარგმანი დავ. ანთაძისა . 19
- VII—გასართობი: შარადა, სიტყვათა თამაში და ახსნა 24

ვინ იცის...

ინ დგატევევა, ჩიტუნია, მალხაზ-ფრთიანო?
შენ ხომ შხის სხივზე დაიბადე ბუნების ბაღში;
ან რასა მღერი ეგრე ტებილად, სიტუვა-ღუთიანო,
კამოძევედელი ამ დახლართულ ბნელ გალიაში?

ვინ იცის—იქნებ შენც ეძახი თავისუფლებას,
ვინ იცის—იქნებ შენც გულის გიკლავს კაცთა სიავე?..

მამ იჭიკჭიკე, უგალობე ისევე ოცნებასა,
ჩემო მალხაზო, და შეც სევედა ჭაბინიანე.

ბელურას სიხარული

ედა-ეცო, არ იკითხავ, რა ბუდე ვიზო-
ვე?! აბა, ერთი ნახე! ეველაფერი მზა-
მხარეულად გვექნება! არც ბუდის აშენე-
ბა დაგვჭირდება, არც ერთი, არც მეო-
რე!.. ახლა, რა გადასახედავი გვექნება ბინიდან: აქ—უგავილე-
ბი, იქ—წითელი ბალი, ქვეშ—აუგავებული, სურნელოვანი ლი-
მონის ხე, ჟოლის ნაზი მარცვალი!... ჩვენი ჰატარები რო-
დაიზრდებიან, სომ უველა ტკბილეულობა ცხვირ წინ ექნებათ!
სავარჯიშოდ, სასტუმრავად, საცელქოდ ტოტები—რამდენიც გინ-
და!.. ერთი სიტყვით—საუკეთესო ადგილი აღმოვაჩინე! მაგრამ
ჯერ-ჯერობით ჩუმად იეავ, სიტყვა არავისთან წამოგცდეს!
სომ იცი ჩვენიანების ამბავი: მაშინვე ებდღვნებიან!..

— ეჭ, ერთი თავი დამანებე! რა დროს ესენია!—გააწვევ-
ტინა სიტყვა ნაცარა-ბედურამ შავთვალა-ბედურას, რომელსაც
რადაც მიზეზის გამო ცალი მხარი ჩამოვარდნიდა, მეორეზე
უფრო გრძელი ჰქონდა და ამიტომაც მეტ სახელად მხარგრ-
ძელს ეძახდნენ.—გენაცავა, შენ ჯერ ერთი შენებურად ჩამოუ-
ბე!.. არა, სად ისწავლე, შე კუდიანო, ი გიჟური ცეკვა?!
კუშინ რამდენი მაცინე! არა, ი ცალი მხარი რო ჩამოიგდე

და ცერებზე შედექ, ვითომ და რაო: ვასილიკას სომ არ აჯავ-
რებდი, ახლოხში რო ცაღლ მკლავს გაუურის და მეორეს
ჩამოვარდნილს დაათრევს?! აბა, ერთი დაენახე!.. დაგიხელდა
ჭოკით წელს!.. იცი რა გითხრა: სიცილის გუნებაზე ვარ.
თუ მაცინებ, ეველბაფერს აგისრულე. აი, ერთი კვირის შემ-
დეკ საძირკვლის გასკვნაში მოგეხმარები. აბა, გენაცვა, ერ-
თი შენებურად დაუარე!!

შავთვალამ ისე კოხტად, ისე ლამაზად ჩამოუსვა, ისე
თვალმაქცურად აკეთებდა სხვა-და-სხვა ფანდებს, რომ ნაცა-
რა მზერად გადაიქცა, სიცილი აუვარდა, თავი ვეღარ შეიკავა:
იქვე მტკვარში გაკოტრილდა და მთლად ამოიგანგლა.

— კარგი, შე გადარეულო, შენა: მეტი აღარ შემძლია,
ნუ მაცინებ-მეთქი!—ამბობდა სიცილით დაოსებული ნაცარა
და მტკვარისაგან დამძიმებულ ფრთებს იფერთხავდა.

შავთვალამ შეისვენა, ნისკარტი გაისუფთავა, ფრთები
გაისწორა და ნაცარას შორი-ასლო ჩამოჯდა ტოტზე: უნდოდა
მასთან გულიანად ემუსაიფნა მომავალ გაზაფხულის შესახებ;
მაგრამ უცბად ჩინჩასვა-ბელურა გაჩნდა. „ეჟე-ჟიე“! ნისკარ-
ტი გაიწმინდა და შავთვალას ჰირდაჰირ დასკუჰდა. შავთვა-
ლას არაფრად ესიაპოვნა მისი მოსვლა; აიღო და ზურგი
შეაქცია. ჩინჩასვამ კი, ვითომ არც კი შეუნიშნავს შავთვალას
საქციელიო,—საღამო შავთვალასო!—უთხრა და საღამის შემ-
დეკ დაცინვით დაუმატა:—ე ფრთა რად ჩამოგიგდია ფსუკიან
ინდოურივითო?

შავთვალას ეწეინა ჩინჩასვასაგან ასეთი ქათინაური, ისიც
ნაცარას გასაგონად ნათქვამი, და უთხრა:—მომწყედი თავიდან,
ინდაური მართლა და შენ ხარ,—გაგიბერია მაგ ბუშტი!

— ფრთა აიწიე, ემაწვილო, მტკვარში არ გაგიტყუეო
დესს!— დაასალა ჩინჩასვამ.

— ბიჭო, ჩხუბსე სომ არ ხარ?! მომცილდი თავიდან, გეუბნები! — შეუტია შავთვალამ.

— ნელა, ემაწვილო, ნელა: ჯერ ნისკარტი გაილეკე! — აბრაზებდა ჩინჩასვა.

შავთვალამ ველარ მოითმინა ჩინჩასვას ამდენი დაცინვა და ეძკერა. ნაცარამ, რა დაინახა — ჩინჩასვა შავთვალას სცემდა, მორთო კივილი. ჭივილ-ჩხივილზე მოფრინდა ჩახუნა, ქოროლლი და ფესუნცა-ბელურები. შეიქნა ხელ-ჩართული ომი და გაიმართა შეუბრალებელი მუშტი-კრივი.

თვალეებზე ცრემლ-მორეული გული-სკანკალით უეურებდა შორი-ახლოდან ნაცარა ამ ამბავს და უნდოდა გამარჯვება შავთვალას დარჩენოდა. შავთვალა კი ამ დროს, ნაცარას თანაგრძნობით გამხსევებული, საოცარის სიმარჯვით ებრძოდა ჩინჩასვას და იგერიებდა დანარჩენებს. სახუძრო საქმე სომ არ იყო დამარცხება! თავის მეგობარ ნაცარას უნდა დამორებოდა, აქაურობა მიეტოვებია და ცხრა-მთას იქით გადაჯარდნილიყო.

გათავდა ომი. წავიდ-წამოვიდნენ მოჩხუბარნი, და მათ ადგილას დარჩა მსოლოდ ბუშბული. ჩინჩასვა მალე დაიდალა. ჩახუნამ თემო იღრმო. ქოროლლის უცაბედად ნისკარტი მოხვდა თვალში და დამავებული თვალი მთლად დაუზიანდა. ფესუნცას შეეშინდა, ფესი მთლად არ მომტესონ ჩხუბშიო და... მოჭკურცხლა. ამკვარად ეველანი გაიფანტნენ; ბრძოლის ველზე მსოლოდ შავთვალა დარჩა, რომელიც დაცვიულ ბუშბულს ათვალდებოდა და აქეთ-იქით ქექავდა. ამ დროს მოცუნცულ და მასთან ნაცარა, დაუკოცნა ორივე თვალი, გაუსწორა ბუშბული, ფრთა შემოჭკრა და ორივე ერთად მახლობელ ალვის ხის ტოტზე გადაფრინდნენ.

— უოჩად, მე და ჩემმა ღმერთმა, შავთვალა, უოჩად! მალიან კი ამოსცხე ფერდებში ი გაბერილსა და!... არა, ერთი ჭკითხოს კაცმა, რა უნდოდა, რო გეძკერა?!

კინდა თუ არა, შეცამეტე გოჭივით შემოგეჩნებოდა, სიცხილს—ტირილად, ცეკვას—ჩხუბად გადაგიცევეს! არც სირცხვილი, არც მორიდება... უუი ამისთანა საქციელს?!

—სომ იცი—რა შოთთანია ი სამაგელი? ამ გაზაფხულზე შე მაინც სომ სათოფედ არვინ ივარებს!.. გაიგე?

—მესმის! მესმის! აი მესი კი დავაუარე ი გორგოლბთაში! რა მაქვს მასთან საერთო! გოგმანას სომ იცნობ? ჰო და... შარშან შავის ცრემლით სტიროდა. მარტო გული დამწვა მისმა ცრემლებმა! რაღაც საუბედუროდ გავიცანი; გადაშეკიდა, კინდა თუ არა, ბუდე ერთად ავაშენოთო; მე ზატიოსანი ვინმე შეგონა, დავუჯერე, თანხმობა ვუთხარი. თურმე რა უოფილა, გენაცვბა, არ იკითხავ? თითს თითზე არ ავარებს, აბა! იმდენი ბუმბული და ჩაღბა ბულა მოვზიდე, ზურგზე კანი ძლივს შემჩნაო, ჩემი საკუთარი ნისკარტით ავაშენე ბუდეო; ვიფიქრე, კვერცხებს მაინც დააჯდება, ბარტყების გამოკვებაში მომესმარება-მეთქი! აბა, შენც არ მომიკვდე! მოგეკარა სათოფედ! ერთჯერ ჩავაფრინდი კისერში და ძლივ-ძლივით წავატორიე სანაგვეზე, იქნებ ჭიები მოსძებნოს—ბარტყებს წაუღოს-მეთქი. რის ვაი-ვაგლახით მოვამებინე, ჩავუდე ერთი ზირში და ისიც—ნუ იტყვი—გზაში გადაესანსლა! რომ ვკითხე, რა უეაზი ჭია-მეთქი, გავცინა: ისო... სული წამივიდა, სანამ ჩაველაზავდიო: ვერ მოვიტმინე, უნებურად გადამცდა ჩინჩასვშიო! ავენთო,—ტირილით მითხრა საწყალმა,—ცეცხლი შემომედო, მაგრამ რა უნდა მექნა, თავი დავანებე და... დაიწყო ნაგბრდი, როგორც კინახავს ვინმე უოჯახოო! ი!.. ი!.. განა არ ვიცი, რა ვაქებატონიც ბრძანდება! მერე, არ იკითხავ, რა აურზაურის თავია?! ეველას დასცინის, ეველას ცხვირს უბზუებს, წიხლსა ჰკრავს!.. არა, რა უნდოდა, რომ აგეკვიტა?! დასანახავად შეჯავრება, დასანახავად!..

—მე?—ჩაურთო შავთვალამ სიტყვა.

ნაცარას თითქო არც კი გაუგონია ეს შეკითხვა, თავი განზე გასწია და თვალები კრახანას გააუღია, რომელმაც კვერდზე ჩამოუქრთლა.

— გესმის, ნაცარა! ვიეთ მეგობრები. ხომ იცი, — მარტო მარტო ვარ: ყველაფერში მოგესმარები. აქაო და ბუდის საკვების საკითხიანო, სულ ზურგით მოვათრევ ყველაფერს! კარგი?! თანახმა ხარ?!

ნაცარას თუმცა ამასე ჰირდაჰირ არა უთქვამს-რა, მაგრამ შავთვალა მიხვდა, რომ თანახმა იყო. ჩქარა ქორწილიც გააღიხადეს და ამის შემდეგ ერთმანეთს აღარ დაშორებიან.

* *

— ასლა მითხარ, რასაც მეუბნებოდი წედან ბუდის შესახებ!

— ჯო და — იმას ვამბობდი, რომ ბუდე მზა-მზარეულად გვექნება-მეთქი! თამაროს ფანჯრის ზემოდ, ჩვენებისას, შარშან თუ როდის, არ მასსოვს კარგად, ერთმა ქეცინამა მერცხალმა ბუდე აიძენა. შენ ხომ იცი, რა ოსტატურად აძენებს ბუდეს მერცხალი? არც წვიმა, არც ქარი: ზინარ შენთვის, როგორც ეუთში. მე შენ გეტყვი, და კვერცხები არ გაგაცივდეს!.. აიარე ერთი და ნახე, თუ გცალიან!

ნაცარა აურინდა და კარგად დაათვალიერა მერცხლის ბუდე. მოეწონა, ძლიერ კმაყოფილი დარჩა, შავთვალას კისერზე მოეხვია და უთხრა:

— ყველაფრით კარგია, ყველაფრით, ჩემო მეგობარო, მაგრამ ერთი რამ მაფიქრებს: რომ მოვიდნენ ი კუდიანები, რა ვქნათ მაშინ?! ხომ იცი — რა ოროსტრიანს დაგვიტოვეს: აქაო და — ჩვენს ბუდეში რას ჩასკუჭებულხართო?!.. მარტო ჩხავილით აკვირებენ! ჩხავილს თავი დაანებე: ისეთი თაფნადები არიან, როცა შიგ ბუდეში ზინარ, მოვლეს, ტალახით ჰირში „ტეპან!“

და ამოგიღესაგენ კიდევაც ბუდე! მე შენ გეტყვი, ხელი დამუცდებოთ, ცუდი კალატოზები არიან!

— ჩემო თვალო, ერთი შენც!.. თუ ასეთ ფიქრებს აჭყევი, მე ვიცე წრეულს შიშით კვერცხებსაც ვეღარ დასდებ! ვის გაუგონია ამაებზე ფიქრი! ჯავრი ნუ გაქვს! აქ არა ვარ?! თოფის სასროლზე არაგვის გაუშვებ, გესმის?! საქმე განა ღონეში არ არის?! დედი-მისის შვილია, და მოვა ის ვიღაც შერცხალია! აბა გაბედოს: სულ კუდით ქვას გასროლინებ! ვაი დედასა! არ გცოდნია ჩემი ამბავი!

შავთვალა ისე რიხიანად ამბობდა, რომ ნაცარამ დაუჯერა, გული დაიმოშმინა და ერთად შეუდგნენ ასალ ბინის ბაღას-ბუღასით დაჩმანვას.

როცა ბინა თბილყოლობით საკმაოდ მოჭვინეს, ნაცარამ მიე სუთი ჰაწია კვერცხი დასდო.

ოჰ, რა სიუვარულით უვლიდა ნაცარა კვერცხებს: სულ იმის ფიქრში იყო, კვერცხები რამენაირად არ გაეცეობინა; ამისთვის კვერცხებს ხან იქით შეატრიალებდა, ხან აქეთ. სშირად ნისკარტით შეარხევდა და ნაკიდურებს შუაგულში მოაქცევდა, შუანებს კიდევებზე, რომ კვერცხები ერთნაირად გამთბარევენ და არ დაღაუებულევენ. საზრდოს ხან შავთვალა მოუტანდა, ხან თვითონ გადაჴრინებოდა. მაგრამ განა ასსოვდა საჭმელი?! სად ეცალა ჭამისთვის? განა მოაცლიდა საქმე? ამიტომ ჩვენი ნაცარა დამწლევდა, გამოვლია ღონე, დაიღალა, მოთმინებას ადვილად ჰკარგავდა, თავბრუ ეხვეოდა, ცოტა რამ აბრაზებდა... განა ადვილი საქმეა შვილების გაზრდა?

მესამე კვირაზე ბარტყებმა ნისკარტი ჰკრეს. ვინ იცის, როგორ გაესარდა ნაცარას ეს ამბავი! სისარულით ფეხზე აღარ იდგა; ბუდიდან გადმოჴრინდა, მივარდა შავთვალას და ასარა:

— კაცო, ღმერთმა თვალები აგვისილა, სუთი ისეთი ბარტყი მოგვცა, რომ ერთი მეორეზე უკეთესები! ვენაცვალე ღვთის წყალობას! ისეთებია, რომ ავ თვალს არ ენახვება, ავ თვალს!

— არა, ღმერთმანი! ერთი ნეტავი მნახავა!

— გენაცვალე, დაიცადე: ჯერ ნუ წახვალ! სძინავთ: ძილს დაუფრთხობ! ისე ღამაზად სხედან, ბარტყები კი არა, ანგელოზები გეგონება. ანგელოზები, აჭა, იმათ კი ვენაცვალე ივეითელ ტუჩებში... დაიცა ცოტა! მე აქ ბუხებს მოვაგროვებ და მერე ორივე ერთად წავიდეთ!.. მაგრამ ჯერ ერთი აქეთ მობრუნდი, მახეწე მამი პირი! ბიჭო! ე ნისკარტი რას გიგავს, სად ამოგითუჰნია ამრიგად?! ან ფეხები სად ამოგისწვრია ამგებრად?! იქნებ ასე გინდა ბუდეში ჩასვიდე?! აქედან დამეკარგე, ჩემმა თვალებმა არ დაგინახოს ტან-დაუბანელი. ასე ბუდეს არ მიეკარო, თორემ იქაურობას სულერთიანად დავაქცევ!.. ღმერთო მოძვალე, რას დამსგავსებია! სად უშოვნია ამდენი ტალახი და ნეხვი?! ხომ დამღუპავს, ჰაწიებს რომ ასე მიეკაროს?!

— კარგია, ქალო, ერთი, ნუ გადირიე! შენს მეტს არავის ჰქოლია ბარტყები, თუ რა გეპართება! დავიბან, მაშ რა იქნება?!

შავთვალა რა ჩამოსცილდა ნაცარას, მინდორში გაინავარდა, ერთი ლიმონის ფერი ჰეწელა დაიჭირა და ბარტყები-საკენ გასწია. რომ მივიდა ბუდესთან, ნახა, ბარტყებს მართლა ეძინათ; ბუდის ასლოს, თაროზე ჩამოვდა და ჰაწიებს ტკბილის ხმით მიუღალერსა; მაგრამ ბარტყები ხმას არ სცემდნენ. მაშინ შავთვალამ ჰაწიებს ჰეწელა ასლოს ტუჩებთან მიუტანა. იმათაც გამოეღვიძათ, დააღეს თავიანთი ევითელი ებები, და ერთმა მათგანმა კიდევაც გადასანსლა ჰეწელა.

მოვიდა დედაც, მოიტანა საუზმე.

მშობლებს ძლიერ უგვარდათ შვილები: ერთ წუთსაც არ ისვენებდნენ და სულ ნაირ-ნაირი საჭმელები მოჰქონდათ ბარტყებისათვის. რა არ ჰქონდათ ზირში გამოპროწილებული: ჰეჰელები, ბუზები, მატლები, ჭიები. ერთსელ ნაცარას სადღაც მასრა*) დაეჭირა, მოეკოტრიალებია და რის უაღვაღლანით ამოათრია თაროზე. სიცოცხლე გაქვთ, მასრას დღე დაადგა: წამს აუგეს წესი!

ერთ დღეს ნასუფრალს გამოჰყოლოდა კარგა მოზრდილი ნატესი მჭადისა. მოფრინდა ნაცარა, მოჰყვა შავთვალაც. შესედეს მჭადის ნატესს და გაეცინათ.

— კაცო, დღეს სომ ფეხის გადადგმა არ დაგეჰრდება! მოუდგეთ აქეთ-იქედან.

— კაი მოგცეს ღმერთმა, კაი წეაღობა ეს იეოს! თუ ასეთი საზრდო გვექნა უოველ დღე, მალე დავაფრენთ ჰატარებსა! დაცა, ეს კოტრიალა მჭადი იქნებ რამენაირად სევით ავითრიოთ!

— ასწი აბა!

— ადვილი სათქმელია: ერთი შენ ასწი რაღა! მთელი დვირება ე დალოცვილი!

ნაცარამ მჭადის ნატესი ადვილიდანაც ვერ დასძრა.

ამ დროს გამოჩნდა კოპწია-წიწილა, დაბრტყა მჭადს თავისი ღონიერი ნისკარტი და შუაზე გააწო; დახულო ზირი და ის ის იყო უნდა გადაესანსლა, რომ ზირში ეცა შავთვალა. შეიქნა კოპწიალი: აქეთ—შავთვალა, იქით—კოპწია. მირბის კოპწია, მისდევს შავთვალა. წიწილას ეგონა—დავიჯანებე ჰატარა ბელურასო, მაგრამ უეცრავად, გაუცრუვდა იმედები: შავთვალა არც ისე ბრიყვია—თავი წიწილას დაჯახებინოს!

*) ბოსტანა კია.—გურიაში ჯირკვალას ეძახიან.

გამოუდგა კოპწიას და იმდენი არბენინა, სანამ მუცელში
ტულიზი არ ჩაახეთქა. დაგარდა კოპწია, გააგდო მჭადი ჰირი-
დან და დაიწყო ქლოშინი:

— მოგკედი, აღარ შემოდღიან მეტი! არც მჭადი მინდა,
არც შენი სირბილი! ჰა, წაიდე, მომცილდი თავიდან!

შავთვალსაც ეს უნდოდა: დაავლო ჰირი მჭადის ნატესს
და მალე თაროზე აარბენინა, სადაც ნაცარას უკვე ამოეთრია
მჭადის მეორე ნატესი.

მალე დაიზარდნენ ჩვენი ბარტყები, გადმოფრინდნენ ბუ-
დიდან და მსიარულები დასრიალებდნენ ტოტიდან ტოტზე,
ქოლიდან ბაღზე. უეურებენ მათ ნავარდს მშობლები, და გუ-
ლი სიაშით ევსებათ. ერთსელ ნაცარას მათი მწყურით თვალზე
ცრემლიც კი მოადგა. მარჯვენა ფეხი თვალში ამოისო და
ცრემლი მოიწმინდა.

— რა დაგეპართა, ქალო, რა იყო?—შევეითხა შავთვალა
ნაცარას, რომელსაც ერთი მარგალიტი კიდევაც გადმოუვარდა
თვალდან.

— არაფერი, ისე!—სლოკინით მიუგო ნაცარამ.—დედის
გულმა ვერ გაუძლო შვილების ბედნიერებას და სიხარულის
ცრემლი გადმოჰსკდა.

— ეჰ, კარგია ერთი! შენი გულის ამბავი რო ვიცე, ას-
ლა ღოცვა-ღაღადს შეუდგები! ვერ ამჩნევ, ბავშვების აღზრდა-
ში გასძი, დისტენი; გეოფა, თავი დაანებე, გულს ნუ აჭყე-
ბი, თორემ სომ გაგიგონია:

რა ვარდმან მისი ევაგილი გაასმოს—დაამტენაროსა,
იგი წავა და სხვა მოვა ტურფასა საბადნაროსა-ო.

ნაცარა სმენად გადაიქცა, ჩაუფიქრდა შავთვალას სიტყვებს;
ნისკარტი ტოტზე გაუსვა და შავთვალას მიუბრუნდა:

— რაო, რა სთქევი? გავსმი, დავსტკნო?! არც ასეა საქმე!— მიუგო ნაცარამ, გაისწორა ფრთები, თავი მადლა ასწია, ჭაერში შეინავარდა და ალვის სის მწვანე ტოტს მადლა წვეროზე დააჯდა. ნიავმა ტოტი შეარსია, ნაცარა გააქან-გამოაქანა; დილის შშის სსივებმა კი მის ნაცრისფერ კაბას ისეთი შუქი მოჭყინა, წელიანი თვალები ისე აუთამაშა, რომ შავთვალამ კვლარ გაუძლო შორიდან მის ტრიალს, შურდულივით ქვიდან ნაცარასკენ გაექანა, მწვანე ფოთლებში გამფრბ და ნაცარას გვერდით დასკუჭდა...

ნაცარამ შავთვალას გადმოხედა, გაუცინა და... შეიქნა კვლავ კისკისი, კვლავ სისარული.

სონა ხაგომია

ტოროლა და ბავშვი

(გუგუნი უინსონ კუდდელმანსი)

ამამ თავის თმა-ქოჩორბ
ბიჭი მინდვრად გატარბ;
დაუკრიფა ყვავილები,
ახარა და ანეტარბ.

კუნტრუშას და ცქრიალასა
წინ ტოროლა აუფრინდა,
და ჰატარაც დასატერად
გამოუდგა, გაეკიდა.

ტოროლა კი ასრიალდა
ჭიკჭიკით და ბზრიალითა.
ბავშვს ცრემლები გადმოსცვინდა
წამწამებზე ჩქრიალითა.

უშანკო და გულუბრევილო,
უნებურად აქვითინდა,
ხელ-გაწვდილი იძახოდა:
ჩიტო მინდა, ჩიტო მინდა.

სურვილმა რომ გაასეღა
და ქოჩორი აეწეწა,
სლოკინით და მუდართა
მამას ასე შეესვენა:

მამავ, ბუდე დანახვე:
იქნებ ისევ ჩამოფრინდეს,
აღარც შენი დაერიდოს,
აღარც ჩემი შეეშინდეს.

შინ წავიყვან. ჩემს დედილოს
კაკები აქვს შენასული:
ზირს რომ ჩაუკოკლოზინებს,
დაუდგება უფრო გული.

ჩემად მოვლა თუ ვერ შევძელ,
მაშინ დედა უზატრონებს:
მე რომ ტებილად მიაღერებს,
ჩიტს როგორღა დააღონებს?

— არა, შეილო, გენაცვალე,
ჩიტს ეტუობა თავად ზედა:
ან შეილების ზატრონია,
ან თავად ჰეავს მაგას დედა.

რად გინდა, რომ დაგატყუოთ,
რად გინდა, რომ იწრიზინოს:
მშობელთან არ ურჩევნია
იფრინოს და იჭიკჭიკოს?!

შენც სომა გუხვს, შვილო, დედა,
 და დედა შენს შენა ჰეგესხარ;
 აბა გაითვალისწინე,—
 ვითომ ტოროლასა ჰეგესხარ.

შენ რომ ვინმემ დაგტიროს,
 სომ დაოსდი უვირილითა;
 დედოფალს გულს შემოიურის
 დარდითა და ტირილითა.

ბიჭუკელას მაძის სიტყვა
 დაუჯდა და მოეწონა;
 ბეწოდა ღიმილითა
 და კისერზე მოეკონა.

შიო მღვათელი

ჩიტ და ბაღი

იტს სეჲ ბუდე ჭქონდა და ბარტეები ჭეჲდა.
უმაწვილმა დაინახა ეს ბუდე, ჩამოიღო ხიდან,
ბარტეები ამორეკა და შინ წაასხა. დედამ უთხრა:

— ცოდება, შვილო, ბუდეების შლა და
ბარტეების დატევეება. მაგათაც დედა ჭეჲვთ;
იმასაც უეგარს თავისი შვილები ისე, როგორც

მე შენ მიეჯარხარ. შენ რომ ვინმეს მოეტაცნე, ბევრს ვიტყვებდი,
და დარდი მომკლავდა. ესევე მოუვა მაგათ დედასაც. ვინ იცის,
რამდენსა სტირის საწყალი. იმის ტირილის მიხეზი კი შენა
ხარ... მე ძალიან ვწუხვარ, რომ ეს დანაშაული ჩაიდინე.
ღმერთისათვისაც საწყენია. წადი, შვილო, ბარტეები ბუდე-
შივე ჩასხი.. დედა დაინახავს იმათ, ძალიან გაუსარდება. მა-
შინ ღმერთიც მოგიტევებს დანაშაულს და მეც ძალიან მასია-
მოვნებ, შენს დედილოს. უმაწვილმა გაიგონა, წაასხა ბარტ-
ეები და მივიდა იმ ტეეში, სადაც ჩიტს ბუდე ჭქონდა.

ტეე, მწვანე ფოთლით მორთული, მედიდურად სთვლემდა.
ჩიტუნიები ხიდან სეჲ მსიარულად ადგილს იცვლიდნენ და
გაჭქონდათ ჟივილ-ხივილი.. ტეის განაპირას ველებში სხვა

დასსვა ფერის ჰეპელებს, ბუზებს, კალიებს, ბუზურებს, კრა-
ზანებს, უუტკრებს, ბუჭეებს თუ სსვა მწერებს ფუსფუსი გაჭქონ-
დათ. ეტუობოდათ, რომ ისინიც კაი გუნებაზე იუვნენ.. მხო-
ლოდ სის ტოტზე დატუევეებული ბარტეების დედა იჯდა და
მწარედ სტიროდა:

„ვაჭმე ჩემო ბუდენო,
ია ქონდრებისანო;
ვაჭმე, ჩემო მართვენო,*)
ფასნო სძელეთისანო.“**)

ბაღმა მოძებნა ჩამოღებული ბუდე, თავისავე ადგილას
შედვა და შიგ ბარტეები ჩასხა. დედა ჩიტეი მოვიდა. როცა
ბუდე იქვე დანახა და შიგ მსხდომარე შვილები იცნო, სი-
ხარულით ცას დაეწია. მიფრინდა ბუდესთან. დედაშვილებმა
ერთმანერთი მსურვალედ გადაკიცნეს. სიხარულით ზ მადლობით
საგსე დედა ჩაუჯდა შვილებს უაში და ტირილის ნაცვლად გა-
ლობა დაიწყო. ისა მღეროდა:

დმერთო, დიდება შენდო:

შვილებს ისევა ვსედაო.

ბუდეც აქავე მდგარო,

ბარტეებიც შიგა მსხდარო.

ბავშვო, შენს მშობლებს შეჭრჩიო,

რომ ჩვენ არაფერს გვერჩიო.

გიცოცხლოს დედა, მამაო,

შენაც გაგზარდოს ცამაო.

უმაწვილს მოეწონა ჩიტის სიმღერა და კმაყოფილი დარჩა
თავისი კეთილი უოფა-ქცევისა. წავიდა შინ და უოველი ნახული
და გაგონილი დედას უამბო. დედას ძალიან ესიამოვნა ეს ამბავი,
შეაქო შვილი და ტუბილად აკოცა.

ბანანა.

*) ხალხურია. **) ბარტყები.

სათითე და მაკრატელი

(ზღაპარი)

რთი გლეხის უმცროსი შვილი მარკო ძლიერ სუსტი გაიზარდა. არ შეეძლო გლეხის მძიმე საქმის კეთება და ამიტომ, როდესაც უფროსი ძმები სახლში შრომობდნენ, ის ბატებს მწუქესაგდა. მწუქესვის დროს უქმად დარჩენილი ბაღახისა, აქაუვებული წულისა და შრიბლა ფოთლებისაგან ის თჯახში გაპოუსადეგარ სიბრძნეს იძენდა.

გლეხის ქოხს ერთხელ ძლიერ დაბერებული დედაპაცი მიაღება და ჰური და წებლი ითხოვა. დიასახლისმა, დარიბული სუფრის შემდეგ, გაუბედავად რჩევა ჰკითხა, თუ რით შეიძლება მისი სუსტი ვაჟის შევლა და თან ბავშვის შესახებ ვუვლაფერი უბძო. ღანბარაკის დროს მარკომ ბატები მორეკა და ქოხში შესვლისას სტუმარს თავდაბლად სალაში მისცა.

სტუმარმა შესვდა მარკოს, ჩაიცინა, ბოხიდან მაკრატელი და სათითე ამოიღო, მიაწოდა და უთხრა:

— შიძლე ჩემგან აი ეს საჩუქარი და მისი შემწეობით ბედს ეწიეო!

სთქვა თუ არა ეს, დედაკაცი წავიდა. მეორე დილას მარკოც გზას გაუდგა. სასლში მაინც არაფერს აკეთებდა. გზაში რომ არ მოსწყენოდა, თან გალიით ჩიტი და ბოსჩით ზღარბი წაიყვანა.

ერთ სოფელში თერმს სთხოვა—შეგირდად შიძილეო. თერმიც დასთანხმდა.

გაიკვთა თუ არა მარკომ თითხე საჩუქარი სათითოე, ნემსმა თავისთავად იწუო საკერავში სიარული. თილისმინ მაკრატლის წებლობით სომ საუცხოო ხალათი გამოსწრა. გულუბრევილო თერმს მეტის-მეტად უკვირდა, რომ მარკომ ასე ჩქარა ხელობა შეისწავლა და ერთი კვირის შემდეგ სულ ვეღარ უბედავდა რისიმე კასწორებას.

ხელობის შესწავლის შემდეგ მარკო მასლობელ ქალაქში დიდ სახელოსნოში დადგა და ჰირველი მოსელე გახდა.

ერთის ბედნიერება მეორეს გულში ეოფელთვის შურს იწვევს. მარკოს შესახებაც დაიწეს კვლევა-ძიება. ერთხელ უძცროსმა მოსელემ სუძრობით მარკოს მაკრატელი მოჭპარა და მოკლე ახალუსი გამოსწრა. მაკრატელი თავისთავად ამუშავდა და მარკოს საიდუმლო გამოძედავდა. მაგრამ როდესაც დაჭრილი შეკერეს, აღმოჩნდა, რომ ის მსოლოდ გუზიანისთვის ვარგა და მასთან ერთი სახელო მეორესე მოკლე აქვს.

სახელოსნოში მარკოს კუდიანობა დასწამეს და განიზრახეს მისი მთავრობასთან დაბეხლება. შემინებული მარკო თავის მაკრატელით, სათითოეთი, ჩიტით და ზღარბით იმ ქალაქიდან გაიქცა და ჩქარა მეორე სახელმწიფოში ამოჭუო თავი.

აქ ეველა სამ ტილოს ტანისამოსში იყო გამოწუობილი და მარკოს სამოსელმა ძლიერ გააოცა. მცველებმა მაშინვე შეიპყრეს ის და იმ ქვეყნის მმართველს მიჰგზავრეს.

— ვინა ხარ და ან ტანზე რა გაცვია? — იკითხა მმართველმა.

— მე მქვია მარკო, ხელობით თერძი ვარ და მაცვია უკანასკნელ მოდაზე შეკერილი ტანისამოსი.

მმართველი სამიხლად განრისხდა.

— თერძი! და ისიც უკანასკნელი მოდის ტანისამოსში!

— ტანსაცმელისთვის წკეპლას მიიღებ, და ხელობისათვის, თუ ჩვენ დევ-კაცს არ აჯობებ, თავს გაგაგდებინებ. ამკვარია ჩვენი ქვეყნის კანონი! — სთქვა მან.

მარკო იმ წამსვე ციხეში წაიყვანეს.

საბედნიეროდ წკეპლის დაკვრა დაავიწყდათ.

ცოტა ხნის შემდეგ მარკომ ციხის უფროსს სთხოვა აესხნა მისთვის მმართველის რისხვის მიზეზი.

— ტანისამოსის მოყვარულმა ეველაფერი ქალის ბრალია, — იყო პასუხი, — აწ უკვე დიდი ხანია დედოფალმა დასტანა მკვლელობა ახალ-ახალი კაბის კერვით. იმის შემდეგ მეუღლის ასული წამოიხარდა. ის დღეში ექვს კაბას იცვლიდა. ბოლოს მეფემ იმედი დაჰკარგა: თავისი ასული კოშკში დაამწყვდია და მცველად დევ-კაცი მიუჩინა. ამის შემდეგ აღკრძალეს სამ ტილოს გარდა სხვა ტანისამოსის ტარება და თერძების სინსილაც გააწვეეს. რომელი თერძიც დევ-კაცს ვერ აჯობებდა, თავს სჭრიდნენ. მართალია, ვინც დევ-კაცს აჯობებდა, ცოლად მეუღლის ასული დაჰრიდნენ, მაგრამ აღზად ისე დაცინვით.

დილით მარკო კოშკთან მოიყვანეს ტყეში.

დევ-კაცის დანახვაზე შემინებული მცველები აქეთ-იქით მიიძაღნენ.

—ერთი კიდევ მაწუხებს,—გრგვინვასაჲთ დაღრიალბა დევ-
კაცმა:—აბა, ჟუჯაჲ, ამგვარ რამეს თუ იხამ?—სთქვა მან. უშვე-
ლებელ ლოდს სელი წაბვლო და მოცედილ მინდორზე ბურ-
თივით დაბკორა. ქვა თვალუწვდეს მინდორის ბოლოს კო-
რაკის ძირას გაჩერდა.

მარკოს ჩაეცინა: მან ბოხნიდან ზღარბი ამოიუყანა და
მინდორში გაუშვა. ის ამოძრავდა, თითქოს მინდორში გორ-
ვა დაიწყო, მიადწია გორაკს, გადვიდა ზედ და მიიძალა.

დევკაცს გაკვირვებისაგან ენა ჩაუვარდა.

— აბა, ასლა ეს სინჯუ!

ამ სიტყვების შემდეგ დევკაცი გაჭქანდა და უშველებელ
მუხას გადახსტა.

მარკომ ცოტა ფიქრის შემდეგ სთქვა:

— მე გაუცქვევლად უფრო მადლა გადახსტები; მხოლოდ
დადუნე ეს ალვის სე, რომ კავშიმო, როგორი ნახტომია
საჭიროო.

დევკაცმა ალვის სე დახარა. მარკომ სის წვერს სელი
სტაცა და უთხრა სე აეშვა. ალვის სემ გამართვის დროს
მარკო ორჯერ მადლა აისროლა, ვინემ საჭირო იყო.

— შეხედე, მე ქვას კოშკს უწევ!—გაცხარებით სთქვა დევ-
კაცმა.

კოშკის წვერი ცას ებჯინებოდა.

დევკაცის ქვა მხოლოდ ერთი არშინით ვერ მისწვდა
კოშკის სახურავს.

ამ დროს მარკომ გალიიდან ჩიტი ამოიუყანა.

— აბა, შენც ნახე!—ამ სიტყვებით ჩიტი ჭაერში აფრინ-
და და ცაში მიიძალა.

— ასლა მე შენი მონა ვარ! — სთქვა მოტეუებულმა ღვე-
კაცმა.

მეფემ დაწირებისამებრ მარკოს თაჳისი ქალი მისცა ცო-
ლად და ტახტიც დაუთმო.

თერძი, მეფედ გახდომის შემდეგ, თილისმის მაკრატლით
ავკაცებს კარგ კაცებად სწრიდა და სათითეს წყალობით კი მის
გმირ ჯარისკაცებს ომში დაკარგულ ხელისა და ფეხის ნაცვლად
ახალს აკარებდა... მაგრამ ამბობენ აგრეთვე, რომ დედოფალმაც
ცოტა არ ამუშავა სათითე და მაკრატელი.

დ. ანთაძე

შარადა

გრძელი ტანის მქონე ვარ,
ვიღიშები თეთრად;
სხვას რომ ბნელს გავეუნათებ,
მე ვიქცევი ფერფლად.

სიტყვათა თამაში

გველა ქვევით მოგვანილ სიტყვათა მეორე მარცვლების
პირველი ასოები ამოკრიფეთ და ისე დალაგეთ, რომ წაკითხვისას
გამოვიდეს ჩვენი განთქმული ზოგჯერ უსვედონიმი.

თივა.	თოფი.	სიბუკე.
ია.	შაშვი.	შავი.
კაჟი.	ხეები.	სიანლოვე.
საათი.	კაღი.	

მე-14 №-ში მოთავსებულ აკროსტიხს. ს და რეზუსის აქტის.

1) ნაკადული, 2) ცნინვალი დიდი სოფელია.

6/122

1916 წ. მიიღება ხელის მოწერა

დასურათებულ საყმაწვილო ჟურნალ

„ნაკადული“-ზე

წელიწადი მეთორმეტი

ჟურნალი „ნაკადული“ გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით, საგანგებოდ მოწვეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით.

შუახალისი გამოცემის თვეში ორჯერ

24 წიგნი „ნაკადულისა“ **12 წიგნი** „ნაკადულისა“
მცირე წლოვანთათვის. მოზრდილთათვის.

ყოველი წიგნის პირველ გვერდზე იქნება მოთავსებული გა-
მოჩენილ მხატვართა ნახატი.

ფასი ჟურნალისა: წლიურად ორივე გამოცემა—5 მან. იმათ-
თვის, ვინც ჟურნალს რედაქციაში მოიკითხავს, გაგზავნით კი 6 მან.
ნახევარ წლით—3 მან. გაგზავნით 3 მან. 50 კაპ. ცალ-ცალკე:
მცირე წლოვანთათვის **24 წიგნი**—3 მან. გაგზავნით 3 50 კაპ.
მოზრდილთათვის **12 წიგნი**—3 მან. გაგზავნით 3 მან. 50 კაპ.
ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილიადაც.

ვსთხოვთ ხელის მომწერლებს თუ ჟურნალი „ნაკადული“ არ
მისდით, ერთი თვის განმავლობაში გვაცნობონ და ადრესის გამო-
ცვლა დროზე შეგვატყობინონ. ადრესის გამოსაცვლელად—40 კ.
შეიძლება მარკებით გამოიგზავნოს.

ხელის მოწერა მიიღება

ტფილისში— „ნაკადულის“ რედაქციაში, ზუბოლაშვილის სახ-
ლი გოლოვინის პროსპ. № 8. Редакция „Накадули“, Головинский
пр. № 8. შემოსასვლელი დავითის ქუჩიდან, № 2. და წერა-კითხვის
გამაყვრელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში, სასახლის ქ.
ქუთაისში— ისიდორე კვიცარიძესთან, მ. ყაუხჩიშვილთან და თ.
მთავრიშვილთან. **ფოთში**— ლუდმილე მეგრელიშვილთან. **ბათუმ-
ში**— ტროფიმ ინასარიძესთან ფოსტაში, ღ. სამსონ ყაზაიშვილთან
უპრავეში. **ოზურგეთში** ღ. ლანჩხუთში—ლეო იმნაძესთან. **თე-
ლავში**— ვანო პაატაშვილთან. **ახალციხეში**— კონსტანტინე გვა-
რამაძესთან. **ბაქოში**— მარიამ ნაკაშიძესთან. **გორში**— ქეთევან ჯა-
ვახიშვილთან და ნინო ლომოურთან. **ჭიათურაში**— ივ. გომელაურ-
თან. **ხონში**— მ. ი. ქავჭავაძესთან. **მიზაილოვოში**— გაბორგი ნაკა-
შიძესთან. **ყვირილაში**— ნინო ფერაძესთან.

რედაქტორი ნინო ნაკაშიძე

გამომცემელი მ. პავლე იოსების-ძე თუმანიშვილი.